

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

J.J. TESTAFERRATAE
CASTELLETTI
IN OBITU
CAROLI TERTII
ORATIO

Sac 234

1780
**IN OBITU
CAROLI TERTII
REGIS CATHOLICI
ANTEA SICILIARUM
ORATIO**

**JOSEPHI JACOBI TESTAFERRATAE
CASTELLETTI**

MELITAE,

Ex Typographia Palatii C. S. S. X Apud Fr. Joannem Mallia ejus Typographum

MDCCLXXXIX.

SUPERIORUM FACULTATIS

PIIS, AUGUSTIS, CLEMENTISSIMIS
CAROLI TERTII
REGIS CATHOLICI
FILIIS
IN UTROQUE ORBE
PRO HUMANI GENERIS BONO
FELICITER DOMINANTIBUS
HANC
IN OPTIMI MAXIMIQUE PARENTIS OBITU
ORATIONEM
SENATUI POPULOQUE MESSANENSI
HABITAM
D. D.
CANONICUS JOS. JACOBUS TESTAFERRATA
CASTELLETTI
EX D. VINCENTII FERRERI MARCHIONIBUS
S. R. I. EQUITIBUS, PATRICIIS MESSANENSIBUS.

ORATIO

SENATUI P. Q. MESSANENSI HABITA.

CAROLO Tertio Optimo Maximoque Rege Catholico nuperrime vita functo, Vobis, P. C., cum in hodierno Peloritanae Academiae Conventu datus mihi sit dicendi locus, gratum acceptumque fore mihi persuadeo, si, seposito quovis alio thematis genere, nobilissimae huic Civium frequentiae Tanti Principis laudes more majorem commendarem. Quid enim opportunius hujusmodi temporis circumstantiae, quid Pietati Vestrae dulcius argumentum? Is profecto Rex ille est, qui Divino Beneficio bene & sapienter Siciliae jam praefuit, qui Urbem hanc praesentia sua exornavit, praemiis atque immunitatibus auxit, quem nos ipsi vidimus, cujus sacram dexteram plerique osculati sumus, cujus jucundissimam imaginem praesentem adhuc oculis habemus, cujus marmoreum Simulacrum portus nostri venustatem mirè amplificat, cujus demum apud Nos memoria erit immortalis: praeterea quicquid de Ejus Virtute & Majestate ego dixerim, id omne Amantissimo FERDINANDO IV., quem Deus factum tectumque servet, paterno exemplo & haereditario quasi jure refertur. Et licet praeclara Parentis Gesta eximiaque Dotes non modo apud omnes Hispanico Imperio vel subiectas vel socias Nationes, sed apud universum terrarum Orbem longe lateque pateant: quae tamen in praesentia dicuntur, proque rei opportunitate oculis subiecta fidelibus commemorantur, fortius animos irritare solent, motusque in auditoribus accendere

vehementiores. Id vero mirum videri debet, quod provinciam hanc amplissimam ultro ego mihi commiserim, qui exiguis ingenii viribus ipsius dignitatem sustinere non valeam. At imbecillitati meae impar sit quidem onus impositum; Vobis tamen, Mamertini Proceres, hanc, qualiscunque tandem ea sit, orationem offerre non dubito; atque omnem mihi audeo veniam augurari a Benignitate Vestra, quam saepius singularem expertus sum, praesertim vero elapso anno, cum Vobis sermonem habui, typis etiam impressum, de Urbis nostrae Instaurazione; idque etiam superaddit mihi vires & fiduciam, quod ubi me secundia deseret, vel lucidus Ordo, magnifica & grata Concionis amplitudo, omne Oratoris vitium occultabit. Verum de CAROLO Tertio Rege Catholico sermonem instituturus, statim rerum numero obruor, diversitate, & magnitudine. Is porro antiquissimorum Regum germen, Avorumque clarissimum aemulator tot tantisque paco & bello res gessit, ut qui omnes dicere eas velit, non unius Regis, sed plurimum historiarum debeat enarrare. Is idem tot propriis laudibus affluit, tot fuit Animi sui ornamentis cumulatus, ut ea velle prosequi dicendo, immensi sit laboris. Itaque ego in vastissima rerum copia, faciam quod solent ii, qui terrarum situs pingunt, in brevique quasi tabella ceteris libenter praetermissis, ea solum consecretur, quae in media illa rerum praecclarissimarum abundantia magis immortalitate digna videantur. Quare minime sequar eorum morem, qui quem laudibus ornare constituerunt, illius majores a prima usque origine celebrare aggrediuntur: quam ego rationem si sequer, difficilissimam mihi spartam sumerem atque infinitam. Quis enim possit angustis dicendi limitibus vetustissimos historiarum fontes scrutari, ut nostri Herois progenies repetatur ab Hugone Capeto Comite Parisiensi, Divoque illo Francorum Rege Aloyzio, quem vitae Innocentia Coelitum numero adscripsit? Quis gloriosissimos Borboniorum fastos in epitomen redigat? Quis brevi complecti eloquio valeat ceteras Austriacorum, Sabaudensium, Bavarorum, Farnesiorum, Estensium, Mediceorum, aliarumque Principum Familiarum origines? Quare ad aetatem nostrae propinquorem per multa saeculorum spatia ultro descendens, non a famosis Ducum, Regum, atque Imperatorum Imaginibus, qui illius stirpem progenere, sed ab unica Ejus Virtute, quasi a propria fonte, Catholici Monarchae gloriam derivabo. In qua sane, quam mihi proposui, methodo, obesse magis dicendi artem, & copiam, quam prodesse facile intelligit, quisquis materiam ipsam propius agnoscat, cujus tantus est suus nativusque splendor, ut si verborum sententiarumque luminibus illam circumvestire aut artificiosa Oratoris distributione, quasi in partes, secare velis, quantum magis addas ornamentis, tantum

destrahere videaris. Quo minus Vobis mirum videbitur, quod ego magis rerum narratione, quam panegyrica laude argumentum absolvere constituerim. CAROLO igitur Tertio, cujus obitum, Mamertini, honorandum funebri oratione ego censui, notum Vobis est Abavum fuisse Ludovicum Re & nomine Magnum, Regem Christianissimum, Mariae Theresiae Austriacae visum, qui Burgundiae Comitatu, Arausicana Dynastia, plurimisque in Belgio, & Germania expugnatis Urbibus, Gallici Regni fines protulit, maximeque illustravit: Patrem vero fuisse Philippum Quintum, Duce[m] antea Andegavensem, Ludovici Delphini & Mariae Annae Bavarum filium, qui militarium facinorum cupidissimus primus in Augustam Borboniorum familiam vastissima Hispaniarum atque Indiarum Regna attulit, auctoque commercio bellisque susceptis Hispanorum industriam & virtutem fovit atque amplificavit: Matrem demum extitisse Elisabeth Farnensiam, Reginam animi corporisque dotibus, majorumque gloria praestantissimam, quae genus ducebat suum a Francisco Parmensium & Placentinorum Duce, & Dorothea Sophia Neoburgensi Electoris Palatini Rhenani filia, Quod si fortes creantur fortibus, praestantique ex semine bona nascitur arbor, quid erat, nisi magnum ab Illo expectandum, cui genus non solum vetus, sed etiam recens tot illustria offerebat exempla. Regius itaque Infans primis ab annis praecellerae naturae atque institutionis Principem se demonstrabat: studiosus audiendi Historiam sacram & profanam, muscen, linguas Europaeas omnes, Geographiam, Mathematicam, ceterasque singulas equestres artes naviter didicit; in primis autem Pietatem coluit Puer integerrimus. In tantae virtutis confirmationem unum innuere satis sit, cum Illi adhuc Puero referretur Majores suos variis agnominibus ornatos fuisse, & ipsemet quo potissimum titulo insigniri mallet, interrogaretur, senili maturitate respondit, se CAROLUM Sapientem velle nominari. Quo factum est, ut adhuc adolescens, cum ex animi docilitate, morum elegantia, oris officiorumque suavitate, praematuraque Prudentia, de Religione, de se, de suis summa omnia polliceretur, Etrusco & Parmensi Ducatibus in Pace Viennensi destinaretur post Mediceos & Farnesios jamjam defecturos. Proinde a Barcinonensi Portu Antinopolim, mox Liburnum in Etruriam profectus, Florentiam, Pisas, Parmam, Placentiam adiit Dux electus, & proxime inaugurandus. Cum vero aliud ex alio brevi commutaretur, Philippus Rex Carolo filio, quæ[m] maximis rebus natum praenoverat, recuperandae utriusque Siciliae curam demandavit, cum Regna haec ab extincto sine superstite prole Carolo Secundo, ex Austriacis ultimo Hispaniarum Rege, post gravissimum bellum & diuturnum penes agnatos Germanicos Caesares remansissent. Propterea an-

no labentis saeculi xxiv. regradescence iterum inter Europae Reges certamine CAROLUS Borbonius Farnesius jam Etruscorum & Parmensium Dux in primo adolescentiae flore, pietate tamen, liberalitate, animi magnitudine, rei militaris scientia praeclarus, copiarum imperator eligitur. Mirum certe fuit, posterisque memorabile, Ipsum ab heroica Parentis imagine nec degenerem, nec imparem, magnam rei molem aggressum, bellum confecisse vita sub papilionibus acta, aspera hieme Lucanorum Brutiorumque montibus peragratis, Bituntum, Aternum, Cajtam, Capuam, Bajas, aliasque arces ad deditionem coegisse, hostes generosissimos fudisse, quae omnia cum summa non minus felicitate quam celeri fortitudine confecta fuissent, ingenti gaudio votisque publicis Rex Neapolitanorum est salutatus. Nec moram passus generosissimus adolescens in Siciliam traicere cogitavit. Terrestri itinere cum Tyrrhenis Calabriae finibus appropinquaret, a Nostreis duo Oratores missi sunt Joseph Crisafius & Litterius Papardus, qui Senatus Populique nomine Illum salutarent & venerarentur. Gratam habuit Rex humanissimus legationem, inde Bosphorum Scyllaeum triremibus feliciter navigans inter hilares utriusque litoris plausus Pelori oras attigit, collesque Carybdaeos propius mirari gavisus est, Messanam crastino die nostrasque vias undique emblematis, simulacris, & carminibus ornatas equitans, tamquam alter Rogerius, festo apparatu Triumphator accessit, & Cives Mamertinos magnificentissime secum gratulantes honoribus amplissimis affecit, pluribusque Patriis auream quam dicunt clavem concessit. Quo tempore in aedibus Alcontrentibus morans Zancleos hosce lares aspectu suo beavit, Clementiae, Pietatis, Virtutumque omnium signa dedit luculentissima. In Protometropolitana Basilica sanctissime adfuit cum solemnibus Feriis, quae Christi patientis cruciatibus recolendis sacra sunt, tum laetissimae Diei, quae gloriolissimam agit memoriam Dei Resurgentis, At dulcis rerum nostrarum commemoratio diutius me tenuit, faxitque Deus, ut sicuti Urbs nostra, quae aliis Regibus hospitium quandoque praebuit, Parentem Optimum vidit, ita quoque FERDINANDUM Filium cum MARIA CAROLINA conjuge praesentem aliquando aspiciat, parique officiorum significatione amplectatur. CAROLUS postmodum Rex Syraculis & Drepani omnes stravit reliquos, qui sibi adhuc adversabantur, donec Panormum nobilem felicemque Urbem adiens, solemnibus pompa ab Archiepiscopo, comitantibus Regni Praefulibus, juxta veterem Sacrumque Regum Sicularum morem unctus est & coronatus, ab eoque tempore audiit etiam Rex Hierosolymorum. Panormi quoque Illustrem Eminentissimi Ordinis Hierosolymitani legationem accepit. Utrique Siciliae nova inde facies

comparata, & nova rerum prosperarum imago reclusa. Nam florentissimae hae regiones ab annis fere tercentis suorum Principum praesentia fuerant destitutae in provinciarum conditionem redactae. Regis autem adventu uni alterique Regno non solum pristinus est restitutus honor, verum etiam major splendidiorque dignitas accessit. Tam jucundam, Siculi & Neapolitani, felicitatem, diuturniorem Vobis & aeternam jure merito credidistis, quum Rex Reipublicae charissimus lectissimam sibi despondit Puellam sibi aequalem Mariam Amaliam Valpurgam, Friderici Augusti II. Ducis Saxonici, potentissimique Sarmatarum Regis & Mariae Josephae Austriacae filiam, mira pulchritudine parique praeditam sagacitate. Cujus faustissimi conjugii conditio omnibus acceptissima Dresdae, Deo bene juvante, confirmata est, Regis sponsi vices obeunte Principe Electorali Friderico Christiano Serenissimae sponsae germano fratre. Tum vero Regina in Ausoniam descendens ubique insigni magnificentia fastuque splendidissimo excipiebatur, pauloque ante quam felicissimus de illius itinere nuncius Neapolim pervenerit, qualis Ea propediem futura esset, Olympus quasi augurari visus est, edita medio Decembri fulgentissima aurora, quam vocant Borealem. Post peragratas Venetam & Pontificiam Ditiones ad Campaniae fines obvium invenit Regem, qui nobile prope Auxurem excitaverat tentorium, tandemque magno Procerum Comitatu Regii Conjuges Neapolim ingressi sunt. O felicem beatamque diei recordationem! O diem, hisce Regnis fortunatissimum! Tota urbs Neapolitana vastissima & cum paucis numeranda ad laetitiam & magnificentiam comparari visa est, ac veluti renasci: porticus molesque triumphales miri operis Nobilium Ordo Civiumque Coetus ex tempore erexerunt: plebs numerosissima per vias pretiosa suppellectili ornatas circumfusa lampadibus ludis festivoque ignis splendore noctes diebus aequavit: undique gaudium, plausus, laetitia, hilaritas resonabant. Omnes summam Nationis delectationem vultu ipso demonstrabant, maximamque futurae felicitatis spem alta mente reponebant. Quibus egregiis voluntatis significationibus magis magisque eo incitatus, quo sponte sua maxime ferebatur, Rex studium animumque suum convertit ad gloriam populorum amplificandam. Porro cum Equestres sodalitates ab antiquis Neapolitanorum Regibus constitutae obsolevisent, CAROLUS; ne quid ad aulae suae splendorem deesset, neve optimates, qui bene de Republica meriti forent, praemio carerent, alios maximos Reges imitatus, amplissimum instituit Patriciorum Ordinem nomine, & auspiciis Beati Januarii Episcopi & Martyris praecipui Neapolitanorum tutelarum. Interea Regis Optimi suavissimis moribus illecti Cives universi justissimo illius Imperio delectabantur, & cum omnia summa expectarent, tum in

maiores boni ominis spem erecti sunt, ubi Regina plures edidit liberos non modo venustos, sed ab incubulis eam sagacitatem, bonaeque mentis indicia praeseferentes, ut salutem toti Italiae atque Europae innuere viderentur. Sed ecce novum instauratur bellum, maximamque turbat gentium fidelissimarum felicitatem. Germani jam a CAROLO, Hispaniarum adhuc Infante, depulsi ex utraque Sicilia, iterum armati conveniunt, atque in Latium irruentes Campaniam prope ingrediuntur, Rex singulari magnanimitate lecto exercitu hostibus fortissimis occurrit: apud Velitras magnis animis dimicatum est, novaeque pugnae nova succedente victoria, qui adolescentior jam Regna expugnaverat, ea quasi veteranus sibi suisque confirmat. Quo Romana prope ad maenia acto triumpho Urbem ipsam accedere voluit. In suburbano Familiae de Patriiis, quo se nocte receperat, Cardinales & e Quiritum Nobilitate Principes multi illum convenerunt, omnesque Ipse perbenigne excepit. Postridie Romam equo ingressus Pontificem Max. Benedictum XIV. salutatum ivit, qui cum genibus advolutum suis pietissimum Regem vidisset, tanta est voluptate perfusus, ut illum tenerime & diu amplexatus difficillimi temporis acerbitatem ingenti consolatione leniret. Lustravit inde celebriora Urbis loca circumfluente omnium Ordinum multitudine, incredibili plausu atque acclamatione: Sermonem Romae habuit cum clarissimo Regioque S. Georgii Equite Jacobo Stuardo, atque Henrico ejus filio Duce Eboracensi & S.R.E. Cardinali. Magnifico & splendido convivio acceptus in Vaticano postea ad suos est reversus. Conjux praestantissima, quae cum liberis blandissimis Cajetae quietiori in loco sederat, obviam illi processit, unaque simul solemnibus votis expetiti Neapolim inter effusas gestientis populi gratulationes redierunt. Regi vero ea prior cura fuit ad Templum maximum Beati Statoris Januarii convolare, gratias Deo agere, ibique vexilla ex hostibus reportata, tamquam opima spolia suspendere. Constitutis sic rebus, depulsoque praeliorum periculo prudentissimus Rex ad omnia Pacis studia totam animi voluntatem impensius iterumque convertit. Itaque Regiam dulcemque Neapolim poetarum fabulis & historiarum fastis celebrem, aedificiis quidem non minus ac Civibus nobilissimam, locique amoenitate in primis fortunatam, novis auxit ornamentis, veteribus eadem liberalitate instauratis. Cujus munificentiae testes sunt moles illae Parthenopeo in litore fluctibus atque hostibus objectae: Domusilium omnium disciplinarum magnifico opere exornatum, novarum Cathedrarum & optimioris mercedis accessione ditatum: Incurabilium valetudinarium salubrius & solidius restitutum: Iter Herculanense contractis aequoribus pontibusque injectis. rotabile effectum: Regia Bibliotheca, Palatinae, aliaeque publicae aedes:

theatrum amplissimum & pulcherri num: Pyramis illa marmore vario & forma singulari Ejus auspiciis constructa, quae Beatae Virginis sine labe Conceptae sustinet simulacrum. Idem plura alia opera testantur, quae omnium oculis proposita CAROLUM Regem in omnem posteritatem Urbis restitutorem & amplificatorem praedicabant. Quid de villa Porticensi dicam, quae lunato Crateri, Vesevo Monti, Sebetique undis totique Campaniae auxit venustatem? Quid de amoenissimis aedibus, quae a suburbani montis capite nomen habent? Quid de Prochita Insula, quae honesta & militari Regis recreatione longe praestat priscis probroffisque Caprearum oblectamentis? CAROLUS enim venatione, qua bello proluditur, se exercebat, & piscatione curas allevabat. Quid de Casertae Praetorio magnificentissimo, quod jure merito Carolo Amaliopolis nuncupatum est, nobisque non modo Tusculum vel Tiburem, sed Escuriam repraesentat & Versalias? Quid de divitissimo rarissimoque Museo, in quo ex effossionibus Herculanensibus, Pompeianis & Stabianis Rex Musarum Patronus impendio maximo collegit, suis pinacothecis dispositam, maximam copiam numismatum, tabularum, signorum, gemmarum, allarumque omnis generis eruditionis antiquitatis deliciarum? Ecquis modo non possit Tibi, CAROLE, Augusti Octaviani elogium adtexere, quod literis proditum est, Urbem lateritiam magna ex parte inventam, marmoream reliquisse? At beneficentiam Tuam non unus Metropoleos limilibus circumscripsisti, sed in utriusque Siciliae Regna, tanquam flumen Regum aquas, longe lateque diffudisti: Fidem faciunt Appula via stratis lapidibus ad Bovinensem nemus aequata, aliaeque plures antea vel praeruptae vel inaccessae, nunc demum communitae & dilatatae: Vulturno anni pons ex lapide impositus ad ornatum commodumque regionis: Fontes alter Gaudii cum exaruisset, alter Magdalenae cum vetustate concideret, incolis & viatoribus ad Apuliae viam aquae penuria laborantibus restituti: Nuceriae, Aversa alibique privatorum lares effecti a militum hospitio immunes: Aqua Julia, quam in usum vicinae Coloniae Caesar Augustus deduxerat, in Domus Augustae oblectamentum totiusque Campaniae utilitatem triplici arcuum Ordine ad Vallem Magdalunensem ingenti molimine reducta. Praeterea publicae quietis studiosissimus Rex curavit dissidia plurima inter Ecclesiasticam & Laicalem Potestatem agitata terminari. Leges utriusque Regni, quas membratim divulsas reperit, in unum corpus cogi jussit, novasque pro bono Reipublicae edixit. Castrensem disciplinam reformavit, & indigenis arma tradidit. Navigationi & Commercio prospiciens, quo maria a piratis purgarentur, classem comparavit, portusque Agrigentini & Brundisini aperuit, pacisque foedus iniit cum Ottomano

Imperatore . Contra vitia quaelibet acerrimus, ne populos defidia corrumpere, quos Censorum sententia inertes declaraverat, in claustra compulit, ubi aut civiles artes colerent, aut publicis operibus manciparentur. Ne commercia & nundinae uſuris macularentur, Hebraeos ab hisce Regnis exulare iussit. In fovendis bonis artibus & liberalibus disciplinis quanta exarsit cupiditate! In amplificandis perficiendisque artificum operibus quantum advigilavit! Nota sunt vasa illa fictilia, quae Murrina dixeris, Japonensibus & Sinensibus similia Neapoli elaborata. Sed multa quidem & varia silentio praeterire necesse est, ne diutius sermo protrahatur: quaeque alia in utraque Calabria, Lucania, Peucetia & Sicilia nostra potissimum facta & instaurata sunt, ea Vobis, Auditores, sine mea recordatione innotescunt. Mihi vero dum ista commemoro, videtur, si ita loqui fas est, ex appropinquante benefico tanti Regis fidere non solum quodam singulari sensu laetitiae commota fuisse contermina Pausilipi, Megarae, Miseni, Cumaram, Palinuri loca, sed vitam quasi recuperasse ipsammet inanimem, quae diutissime consépulta jacuerat, rerum vetustatem. Porro Herculaneum, Vesuvii eruptionibus diruta magna Urbs, post longissimum annorum spatium, CAROLI auspiciis se visendam praebuit cum aliis Puteolanis vestigiis: itemque in sinus Tarentini recessu Heraclea, Urbs quoque inlustis, duas pulcherrimas tabulas, vetusto Dorismi genere scriptas, in apricum protulit. Ingentia saxa, quae vetus Neapolitanae Ecclesiae kalendarium continent, non nisi felici CAROLI Regis aetate, vultum proferre suum voluerunt: ita pariter ad fortunatum idem aureumque tempus vera & sincera Beatissimi Jannuarii acta, Bononiae prius inter tineas occultata, foras emerferunt. De solida pietate quid proferam? Quid de Templorum reverentia, Sacrorumque Ministrorum obsequio? Ecclesiasticarum rerum amantissimus suis ipse manibus tradere voluit Cardinalitiae Dignitatis insignia Dominico Urfino Gravinensium Duci, atque ad Divinum apud familiares suos cultum promovendum, inclitum Constantinianum Ordinem, cujus Praefecturam tibi suisque reservatam dixit, instauravit: Cum Barii esset, ubi Reges Neapolitani honorario Canonicatu potiuntur, illius Ecclesiae choro interfuit, & quotidianas uti vocant, distributiones accipere non est dedignatus. Jam nunc ad aliud, P. C. Glorae fastigium, quo CAROLUS III. ascendit, progrediamur, cui a summo Regum Rege Deo maiora virtutum praemia interea parata sunt. Obiit Mantuae Carpetanorum nullis relictis liberis FERDINANDUS VI. illius frater natus major, gemini Orbis Monarcha Pacificus atque integerrimus: quare CAROLUS postquam utrumque hoc Regnum per annos xxiv. optimis legibus moribusque rexisset, ad amplissimum

mum Frâtris solum vocatus est. Sed abscedens a nobis non totus
 abcessit. Etenim nobis aeternum caritatis suae pignus dono reli-
 quit dulcissimum FERDINANDUM spei mirificae filium, qui Pa-
 rentem Opt. Maximum aemulatus, non modo Siciliae moderatione
 & iustitia supra aetatem singulari gubernat, sed Italiae universae
 maximo est ornamento. Itaque CAROLUM & dilectissimam Con-
 jugem cum pulcherrimis filiis in Hispanias proficiscentes vidistis,
 Neapolitani, summo quidem gaudio, & summo pariter moerore, quia
 clementissimis Regnatoribus Vestra Respublica privabatur. Mari ven-
 tisque obsecundantibus primo appellunt Barcinonem, ubi magnam
 festorum ludorumque celebritatem invenerunt. Inde Caeseraugu-
 stam Sedetanorum Metropolim Senatû Populoque plaudentibus
 pari gaudiorum testificatione ingressi sunt. Quo loci pii Reges
 venerari voluerunt Aedem illam, in qua summa Religione ser-
 vantur Sacrae Martyrum innumerabilium Reliquiae, qui sub De-
 ciano Praefide prima Christianorum aetate pro Sancta Fidei de-
 fensione admirabili fortitudine occubuerunt. In Regiam Matriti
 sedem Proceribus comitantibus cum pervenissent CAROLUS &
 Maria Amalia, maiestate sua Metropolim illam exhilararunt. Gau-
 dii seges immensa statim undique redundavit: Certè jucundissi-
 ma laetitiae signa dederunt Castella, Valencia, Murcia, Grana-
 ta, Legio, Beturia, Asturia, Gallaecia, Navarra, Cantabria, Gui-
 puzcoa, Catalonia, Aragonia, Hispalis, Giennium, Corduba,
 Alava; Insulae Philippinae, Antillae, Fortunatae & Balearicae;
 Septa, Icosium; Americanae Mexici, Peruviae & Chili Dominat-
 iones, & quotquot alia sunt Regna, Provinciae, Urbes, Castra,
 Oppida, Municipia, Coloniae, quae Hispanicum Imperium Soli
 Orienti atque Occidenti quavis anni tempestate semper obvium
 constituunt. At quam varius est humanarum rerum status, quas
 mortalium conditio patitur vicissitudines! Maria Amalia Saxonia
 Austriaca raræ pietatis, consilii & speciei foemina, Regum ne-
 pos, filia, conjux, mater, ubique pia, ubique felix a celeberrimo
 Duce Vittechindo, CAROLI Magni aequivo, sanguinem tra-
 hens, primo novi Imperii anno vix elapso, aetatis vero xxxvi
 vix incepto, improvise veluti turbine abrepta est. Immature di-
 gnissimae conjugis funere doluit Rex, neque ulla temporis lon-
 ginquitas, aliarumque rerum gravissimarum administratio dolorem
 vel leviter avocare unquam potuerunt. Eam vix mortuam Ipse
 coram omnibus sanctam appellavit. Regina enim adeo amabili in-
 tegerrimaque praedita erat indole, ut nihil magis. In omnigena
 filiorum educatione vigilantissima, in mutuo castissimi sponsi a-
 more mirabilis, erga pauperes liberalis, in Divinarum rerum exer-
 citatione pientissima, Sacra Synaxi saepius & summa animi cor-
 porisque demissione se reficiebat: Regiis Sacellis, quae necessa-

ria erant, suis Ipsa manibus parabat, suisque etiam manibus jam antea Capuae fuit & composuit vestem, qua tumulari decreverat, & qua revera sepulta est. Inviſta fortitudine Aulam Paternam afflictam belloque oppreſſam vidit. Moriens, modestiae amans, omnem ſibi vetuit membrorum ſectionem & omne in ſuo Corpore odorum & baſami condimentum. Ad theatrum aliquando cum filiis accedens, monitas voluit dramatis perſonas, ne quid liberum proferrent; Picturae & Statuariae Academias etiam cum ſua prole viſitans, omnes juſſit auferri imagines, minus honeſtati conſentaneas. Sed quo abripior? Quid a viri laudatione ad illam uxoris dilabor? Itaque ad rem redeat ſermo. Interea Catholica Monarchia potitum talem Hiſpania experta eſt CAROLUM, qualem Italia admirata fuerat, itaut Ipſe integer vitae omniſque probitatis plenus jugiter viſus ſit Religionis adſertor, Nobilitatis Tutor, Deſenſor Senatus, Populorum Conſervator, Scientiarum & Literarum Fautor, Artium Omnium Amplificator, Mercaturae, Rei Nauticae, Bellicae, Agrariae, Economicae, Politicae Patronus, Commercii propagator, Pauperumque Pater, quo vel maxime titulo gloriabatur, Quae ſingula cum proſequi dicendo per temporis brevitatem haud liceat, pauca ex illis delibabo. Ut Evangelicae veritatis lumen per Aſiam, Africam, atque Americam diffundatur, Rex non tantum titulo quam re Catholicus enixe curavit emitti Eccleſiaſticos viros, qui ſublata Idolorum ſuperſtitione, erroribusque evulſis, Chriſtianae Fidei ſemen apud barbaras gentes propagarent. Ut Beato Joſepho Calañcio Aragonenſi, Scholarum Piarum Fundatori, & Venerabili Simonide Roxas ex Inſtituta Redemptionis Captivorum ab Apoſtolica Sede religioſa fieret canonizatio, diligenter ſtudit. Joannis Palafoxii Epilcopi Angelopolitani inde Oxomenſis, ut cauſa in Sacra Rituum Congregatione abſolveretur, incubuit. Ab Hiſpaniarum Regnis cum Jeſuitae juſſu ſuo diſceſſiſſent, in Eccleſiis, quae ſub ipſorum erant cura, pari majorique cultu res Sacras perfici imperavit. Ut ſuam aulicis ſuis devotionem erga Deiparam originali culpa immunem inſtillaret, conſpicuam inſtituit & equeſtrem Nobilium ſocietatem inſtar Velleris Aurei ſub tutela Beatae Virginis eo titulo nuncupatae. Nocturnas templorum ſupplicationes, in eiſque ludos, cantus, choreas & quicquid prophanum redoleret, interdixit. Pro Juſtitia recte celeriusque adminiſtranda nova Tribunalia inſtituit, proque tuenda Religionis Orthodoxae propagatione novas Epilcoporum ſedes credidit eſſe erigendas. Novum item Codicem Legum Hiſpanarum edere non praetermiſit acutiſſima digeſtum, quo plura Gothicae Juſriprudenciae capita reſormantur. Quantopere vero juvit ac fovit propoſitis etiam praenſus Architectonicen Civilem

&

& Militarem, Picturam, Statuariam, Calchographiam, aliasque omnes artes pulcherrimas, atque utilissima opificia. Gymnasia Hispalense, Vallejoletanum, Barcinonense & quotquot alia Musarum domicilia Hermanticae, Versiliae, Huescae alibique etiam in Americis florescunt, sua providentia firmavit. Nova ab eo Collegia aperta sunt, in quibus clarissimi Antecessores docent elegantiore humaniorum litterarum methodum, severioris criticae historiam, Jus Naturale & Gentium, Astronomiam, recentissima Physicae phaenomena, Mathesim sublimiorem, Botanicam quoque & Chimiā; & ne longior sim, Ipse studia quaelibet impense urgere non destitit, nilque habuit charius, quam eruditionem, non illam tumidam & inanem, sed pietatis & utilitatis condimento temperatam: revera quantum Regius Favor Egregiae Nationi profuerit, ostendunt tot librorum omnis generis editorum varietas & sapientia. Urbi Metropoli, Palatiis, Regiisque Villis nova addidit, atque elegantissima ornamenta. Gadibus, improbū opus, vicinam Insulam vallo circumduxit: prope novam Carthaginem mirum excitavit navale, ubi naves auctariae & bellicae ab indigenis aedificantur. In utraque India Colonias, populos item vel agrorum sterilitate, vel terrae motu, vel alluvionibus oppressos mirifice sublevavit. Latam in Europae Regnis regionem, quae antea deserta omnino fuerat, ad totius Imperii amplitudinem, ut frequentissimis incolis redundaret, effecit, novarumque Urbium CARLOTTAE & CAROLINAE jecit fundamenta in Vandalitiae litifundiis. Vias publicas, portus, pontes commercii causa dilatandi, prout etiam Hospitalia & Nosocomia, vel aperuit vel composuit: In fluminibus ad minuendos pluviarum impetus, transmittendaeque ad vicina loca aquas, incilia utiliter excogitavit. Praesertim autem alveum magnificentissimum magna Idraulicae peritia effodit in Aragonia, quo Mediterraneum mare Oceano magno uniri facillime potest. Regnorum arces festiuit, communivit, in quarum numero illa est inter ceteras, quae in Cathaloniae finibus Galliam respicit, & Figuera appellatur, At omnia quae providentior Rex ubique & in dies praescripsit, quis referre possit? Ecclesiasticis Ministeriis, Civilibus & Militaribus Officiis eos solum praefecit, quos Sanctitas, Probitas, Solertia atque Industria commendabant: Tanta demum in summa Celitudine Benignitas Illi fuit atque Iustitia, ut in Eum, tamquam in redivivos Trajanum, Hadrianum, & Theodosium Romanos ex Hispania Imperatores, omnium admiratio converteretur: Quae omnia id effecerunt, ut Ipse suis non solum & exteris, verum etiam Summis Romanis Pontificibus aliisque Orbis Terrarum Regibus charissimus evaserit, & ab eis praeclaras habuerit legationes: Imo ipsa Tellus tanto Rege gaudere visa est, cum in Mun-

Haec Regno plura patefecerit marmorea Celsiberi characteris insi-
 gumenta, idola, vitra mire deaurata; variaque numismata Co-
 loniarum, Agrippae, Augusti, aliorumque. In America quoque
 novum metalli genus, argento simillimum, emerit. Et veluti FER-
 DINANDUS Catholicus auri Americani primitias Alexandro VI.
 transmiserat pro Basilica Liberiana deauranda; ita pariter CA-
 ROLUS Rex calicem ex novo metallo affabre conflatum per
 Equitem de Azara Romae Oratorem exhibuit Pio VI., quem id
 praesentiarum Pontificum Opt. Max. habemus, & nostri Monar-
 chae admiratorem. At quam rara est omni ex parte quies felici-
 tas! Hispanicum Imperium CAROLO III. armorum tumultu
 vacuum non fuit: Licet Ipse gloriam non crudelitate acquire-
 ram, sed humanitate & clementia putaret, & non tantum victoriae
 gauderet, quantum Civium internecione commoveretur, debuit
 tamen aliquando ad servandum Nationis honorem & incolumita-
 tem terra marique praelia indicere, exercitus ordinare, Vix Ibe-
 riam ingressus pactum familiare Borbonicum iniit cum Rege Chris-
 tianissimo, cum FERDINANDO filio Siciliarum Rege, & Phi-
 lippo Fratre Parmensium & Placentinorum Duce. Primo bellum
 declaravit Britannis & Lusitanis: Inde Imperatori Marocano. Se-
 mel atque iterum classem instruxit contra insensissimos, qui Ju-
 liam Caesaream in Africa occupant, piratas. Calpen ad Hercu-
 lis Columnas ingenti cinxit obsidione, quo tempore maxime eni-
 tuit Populorum amor: Archiepiscopus nempe Toletanus, Prior
 Generalis Praedicatorum, plures Civitates, alique praelari Anti-
 rites nobilesque Viri mirabili exemplo suos ingentes census pro
 belli impendiis generosè obtulerunt. Minorica denique suis armis
 fortiter superata est, Angli a Mexici stationibus depulsi, insulas
 que earum regionum occupatae. Verum funestas praeliorum re-
 cordationes a nobis arceat memoria jucundior. Cum ego, P. C.,
 CAROLI III. laudes hac die, quantum temporis angustia patie-
 batur, adumbrandas susceperim, fas mihi non censèo praeterire
 filius filios, quorum eximiam virtutem in magnam Patris glo-
 riam redundare, non est ambigendum. Itaque ad fortunatam stu-
 borem oculos cogitationesque convertite. CAROLUS Antonii
 Princeps antea Tarentinus & Juventutis, inde Princeps Astu-
 rorum, modo Inclitus Imperii Successor generosissimam, quasi
 etiam a Puero pollicebatur, indolem jam plane glorioso foen-
 de ostendit, atque ad Monarchiae bonum cum Aloysia Ma-
 ria Theresia Borbonia in filiis amplificat: in quo quidem Prin-
 cipe praesentis iacturae solatium habemus, cum Ipse haereditarium
 in sanguine nactus sit Parentis majorumque virtutem. FERDI-
 NANDUS Rex nobis omnibus in deliciis & amore est, quamque ha-
 buit ex MARIA CAROLINA Lotaringo-Austriaca prolem, jam

crescere admiramur Avo simillimam virtute, simillimam Imperia
 Deo favente admirabimur. Maria Aloysia Leopoldo Archiduci
 Austriaco & Florentino nupta Etruriam universam beat. liberat.
 que edidit Majoribus Suis haud impares, in Europae Regnis fe-
 liciter dominaturos. Gabriel Hispaniarum Infans Magnusque Mi-
 litiae Melitensis Prior praeter cetera omnia Regii Principis or-
 namenta, acris ingenii aciem ad studia adeo intendit, ut Lati-
 na C. Salustii opera in Hispanicum sermonem verterit elegan-
 tissime. Sed, heu!, cum Gabrielem hunc nomino, quis Ver-
 strum, Auditores, lacrymas cohibere possit? Magna de stirpe Ne-
 pos, quo alter vix generosior seu pedes is militares agoret mo-
 tus, sive equi spumantis arnos calcaribus foderet; animi vero
 praestantia & magnitudine multo illustrior, ostensus tantum nobis
 fuit, simulque cum ornatissima Coniuge Marianna Victoria Lusitaniae
 Infante paucis ante Parentum diebus immaturo fato ter-
 ris abreptus est. Paschalis Antonius & Maria Josepha Paterna
 in Aula degunt; alter Parentis fratrumque enjtes virtutibus; al-
 tera omnibus iis, quibus Regia Virgo insigniri potest, cumula-
 ta dotibus, eas in se refert virtutes, quae efflucebant tum in op-
 tima matre, tum in geminis. CAROLI Catholici Sororibus Ma-
 rianna Victoria uxore Josephi Fidelissimi Lusitanorum Regis, &
 Maria Antonia Victoris Amadei Sardiniae Regis Coniuge. Verum
 clarissimus Ille tot Illustrum Filiorum Parens, qui post victas opti-
 meque gubernatas Sicilias, Hispanicum per annos fore xxx. rexit illu-
 stravitque Imperium; qui Pius, Justus, Prudens, Modestus, Gravis,
 Continens, Clemens, Indulgentissimus semper vixit est; Optimus Ille
 Maximusque CAROLUS III. Rex Catholicus; saeculi nostri Do-
 ctus, aetatis suae anno Lxxii. ultimo mox elapsi anni mense,
 receptis summa demissione Sacris Orthodoxae Religionis Myste-
 riis, alacri constantique animo spiritum bona spe cumulatam ef-
 flavit, sive potius ex brevi & molestiarum plena in aeternam
 & jucundissimam vitam migravit, virtutum suarum praemia a Deo
 recepturus. Nunc equidem sentio, Auditores Ornatissimi, quam
 multa, quam magna, est pressa & summata a dicta sint. At quae
 in CAROLO Rege virescunt splendorum Praeter Religionem,
 et fallor, erant Populorum Amor, & erga subditos gentes di-
 lectio. Quae huc usque memoravi, egregie id demonstrant; &
 multa alia proferri potuissent. Porro in regionem hanc peste la-
 borantem naves omni comestu onustas, pharmaca & subsidia
 quaelibet ab Urbe Neapoli direxerat: utque jacturas, Velitris Ejus
 ab exercitu illatas, repararet, indigenis Neapolitarum Civitatem
 largitus est. Ecclesiastica hujusce Regni munia dignitatesque non
 nisi Siculis conferri indultit. Quid vero in novum vastumque pe-
 lagus ingredior? Verissimas quidem Exitus demonstravit eas Gloriam

vaticinationes, quas CAROLO, vix adhuc ex ephebis egresso, augura-
 ti sunt tum Atestius Dux Mutinensis, quando Eum in Italico itinere
 salutatum vivit, tum Eques Aurelianensis, quando Ipsum Antinopoli
 transeuntem Christianissimi Regis nomine pretioso gladio donavit.
 Quid jam plura addam? Quid propterea subjiciam? Exorandae
 CAROLI III. Gloriae neque mea, neque alterius cuiuspiam par
 esse poterit Oratio, cum Illius Nomen celebritate sua ubique inno-
 tescat, nullumque reperire erit hominem vel apud Nos, vel apud
 Antipodas, cui Ejus Fama cum laude non pervenerit: Neque
 me quisquam dicendi ardore abreptum censeat si CAROLUM
 Tertium alteri CAROLO, inter Hispaniae Reges Primo, quem
 inter Caesares Quintum numeramus, comparavero. Quare diu-
 tius immorari in celebranda Ejus memoria supervacaneum est:
 quae profecto in omne aevum omniumque recordatione duratura
 est firmior tot numismatibus, totque vel aeneis vel marmoreis simu-
 lacris atque epigrammatis, quae in utraque Sicilia, in Hispaniis
 atque Indiis ab amantissimis Populis Optimo Maximoque Monar-
 chae excitata sunt. Quae cum ita se habeant, unusquisque co-
 gnoscit, cur ego potius historicam quasi epitomen rerum ab eo
 gestarum, quam aliud compertum, sed involutum sermonis genus,
 vobis afferre voluerim. Argumentum enim, uti ab exordio dicebam,
 ornari negabat, utpote ex se magnificum, multiplex, grave, nobile, &
 suamet luce splendidissimum. Quantum vero ad Nos nostrasque res
 pertinet, nil aequius visum est mihi, quam tenue hoc amoris
 gratique animi officium Ei Regi, cui plurimum Urbs nostra de-
 bet, tum meo tum totius Civitatis nomine offerre. Tenue qui-
 dem hoc officium est, neque a me majus expectari poterat. Si
 vero alii clarissimi per Europam Oratores idem argumentum me-
 liori eloquentia pertractabunt, ego tamen gaudeo, me ab obi-
 tus notitia fortasse celerius, quam quisque alius in dissita regione,
 illud suscepisse atque evulgasse, ut ardentiorum civium nostro-
 rum amorem demonstrarem. At tandem ad plenum orationis
 meae votum id unum remanet, ut quem, dum apud Nos im-
 perabat, summis eolumnis obsequiis, Eundem quamvis demor-
 tuum veneremur, animaeque Ejus, quae tamen toto vitae cursu
 innocentissima fuit, beatitatem sempiternam a Deo efflagitemus.

